

Ígéretes fiatal kémikusaink

Új sorozat indul útjára a mostani számban, amely a fiatalabb korosztályhoz tartozó, nemzetközi viszonylatban is sikeres kémikusokat mutatja be. Célunk, hogy példájukon keresztül ösztönözzük a még fiatalabbakat, megmutassuk, hogy itthon is lehet kiváló kutatócsoportot építeni, jelentős tudományos eredményeket elérni. Szándékunk szerint a cikkek, interjúk bemutatják majd, mitől lesz valaki sikeres a jelen tudományos világban, és azt, hogy mennyire különböző hozzáállás kell ehhez, mint például az én generációm indulása idejében.

Mert bizony sokat változott a tudományos világ! Ma már nem elég egy alaposan kidolgozott, jó ötlet, az új tudományos ismeret önmagában nem hoz elismerést. Ma már nem elég a kedvenc folyóiratunkban publikálni, biztosnak kell lenni abban, hogy eredményeinkre felfigyelnek. Ezért aztán jól kell mozogni a nemzetközi tudományos térben és használni kell az új kommunikációs eszközöket is. Meg kell tudni mutatni a kutatásunk hasznosságát, és biztosnak kell lenni, hogy másokat is érdekel, amit csinálunk. Elvárás továbbá a közvélemény tájékoztatása, még akkor is, ha elvont kutatást művelünk.

A finanszírozás is újszerű: amíg a kutatási intézmények alaptevékenysége hosszú ideje alulfinanszírozott, pályázati formában a korábbinál sokkal jelentősebb, akár nemzetközileg is versenyképes összegek nyerhetők el. Meg kell tehát ismerni az ilyen pályázatok elnyerésének titkait is, hiszen ezek mellé a támogatások mellé elvárások is párosulnak. Nem ritka, hogy a kiírások szűk területekre korlátozódnak: követni kell az országot, az EU vagy az ENSZ stratégiai céljait. A kutatási szabadság feladása-e, ha alkalmazkodunk ezekhez az elvárásokhoz? Jó-e, ha a társadalom szabja meg a kutatások témáját?

A megvalósítás lehetőségei is változtak. Míg korábban egy professzor a tanársegédjével is elérhetett világraszóló eredményeket, ma már sokrétű tudást felmutató csapat szükséges a kutatáshoz. A siker egyik titka bizonyosan a jó csapat. Talán azt is elmondják interjúalanyaink, szerzőink, nekik hogyan sikerült megtalálni és megnyerni a megfelelő munkatársakat. A kiváló munkatársakért folytatott verseny nemzetközi, ebben sikeresnek lenni megint csak nem könnyű.

Gyakran még egy csapat sem elég, több csoport együttműködése szükséges a kutatás minden apró és szerteágazó szeletének kidolgozásához. Hogyan lehet itthonról ilyen konzorciumokba bekapcsolódni, vagy éppen összehozni ezeket? Lehet-e egy fiatal magyar kutató nyugati kollégáival egyenrangú partner? Mennyire szükséges a nemzetközi kapcsolati háló a csoport sikereihez?

Kíváncsian várom, kiderül-e az írásokból, mekkora része van a befogadó intézménynek a sikerekben. Versenyképes kutatóhelyek-e egyetemeink, kutatóintézetek, illetve mitől tudnának azzá válni? Belátják a vezetők arra vonatkozó felelőségüket, hogy az itt bemutatandó kiválóságokhoz hasonló kutatók húzóerőként hathatnak az intézmény vagy a tudományterület előmenetelében, de csak akkor, ha megkapják a megfelelő támogatást? Mi fontosabb: az így megnyert kiválóság vagy a rajta keresztül megszerzett rezsi?

Abban sajnos biztos vagyok, hogy az itthoni lehetőségek sok tekintetben elmaradnak a nyugati egyetemeken tapasztalhatóktól. De akkor mi tartja itthon a legkiválóbbakat?

Az interjúalanyok kiválasztása közben örömmel tapasztaltam, hogy a kiváló csoportvezetők között sok fiatal hölgy és családanya van. Megtudhatjuk majd az ő titkaikat is.

Rögtön egy rendhagyó írással kezdünk. No nem azért, mert Czakó Gábor kilóg a kiválóságok közül, hanem azért, mert vele 2019 márciusában készült már interjú, és az ismétléseket kerülendő, itt nem kerül szóba minden felvetett kérdés. Keressék elő ezt a korábbi cikket is!

Kiss Tamás főszerkesztő úrral együtt kíváncsian várjuk, hogy sikerül-e a titkokat az MKL hasábjaira varázsolnunk ebben a cikksorozatban. Ha igen, reméljük, lesznek olyanok, akiknek ez az információ segít a kutatócsoport építésében, és így soha nem lesz vége ennek a rovatnak! A többi olvasó pedig élvezze azt a nagyszerű tudományt, amelyet ezek a csoportok művelnek! Legyünk büszkéek, és támogassuk legkiválóbbjainkat!

Szalay Péter
az ELTE egyetemi tanára
az MKE MTB elnöke